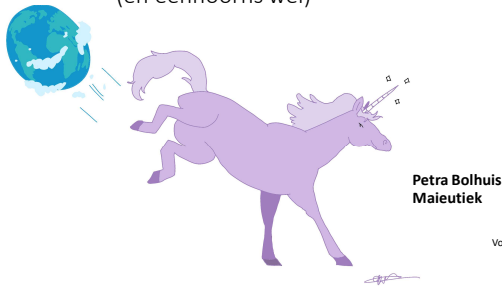

Waarom de wereld niet bestaat -9

(en eenhoorns wel)

Petra Bolhuis
Maieutiek

Voorjaar 2022

1

Inzet een nieuwe Verlichting

- Hij heeft een lange lijst van zaken die misgaan waardoor we in duistere tijden beland zijn en wil niet minder dan opnieuw wakker maken dat we met behulp van de rede samen kunnen bepalen wat we behoren te doen en te laten. De inhoud van vrijheid, gelijkheid en solidariteit moet op nieuw geijkt worden voor ieder tijdvak. (M. 25)

Maieutiek_2022_1Gabriel

2

2

Kernthesen

1. **Moreel Realisme** = Er bestaan morele feiten in objectieve zin,
2. **Humanisme** = Objectieve feiten zijn in essentie duidelijk voor mensen, maar worden door ideologie e.d. versluierd,
3. **Universalisme** = Objectief bestaande feiten gelden altijd en overal voor iedereen

Gabriel schrijft tegen pluralisme relativisme en nihilisme (PRN) en voor RHU

Maieutiek_2022_1Gabriel

3

3

Zinvelden en moraal

- Zinvelden laten ruimte voor het loslaten van een omvattende wereld, maar ze laten ook ruimte voor het bestaan van moraal. (bestaan= verschijnen in een zinveld.)
- Morele vooruitgang is het blootleggen van feiten die eerst verborgen waren.
- Juist omdat er verschillende zinvelden zijn (als ontologisch basis) is het idee dat moraal alleen dan objectief is als het natuurwetenschappelijk kan onderzocht, fout. Immers het objectgebied natuurwetenschappen is niet omvattend. Het beschrijft niet de wereld (zinveld aller zinvelden) Moraal hoort tot een ander objectgebied dat van de menselijke geest. Deze objectgebieden beïnvloeden elkaar echter wel.

Maieutiek_2022_1Gabriel

4

4

Ethiek is menselijk en hoort bij (menselijke) geest

- Ethiek is antropogeen, maar niet antropocentrisch.
- Misschien wel posthumanistisch in de zin van meer rekening houden met de rest van de aarde, maar niet in de zin dat wij mensen niet een aparte status hebben. (dit tegen Singer)
- Kunst, religie en geesteswetenschappen zijn vormen van menselijke zelfreflectie die boven toevallige en relativistische standpunten uitstijgen; er zijn morele feiten zoals de Vesuvius ook bestaat. Dat wil niet zeggen dat we daarmee in concrete situaties ook altijd weten wat te doen.

Maieutiek_2022_1Gabriel

5

5

Categorische imperatief (M. 123)

- **Universaliseringsformule**= handel zo dat de maxime van je wil altijd tegelijk als principe van algemene wetgeving kan gelden.
- **Zelfbestemmingsformule**= handel zo dat je het mens-zijn zowel in eigen persoon als in de persoon van ieder ander altijd tegelijk als doel, nooit louter als middel gebruikt.
- Alle mensen! delen in het goede, wat hier geldt als het goede is daar ook het goede. (uitbuiting of milieu verpesten mag ook niet dáár waar het kapitalisme achterloopt qua ontwikkeling.)

Maieutiek_2022_1Gabriel

6

6

Maar hoe weten we wat goed of kwaad is

- De werkelijkheid is complex.
- Vele factoren en omstandigheden die soms maken dat gedrag is toegestaan dat anders moreel laakbaar zou zijn.
- Maar de conclusie moet niet zijn dat er daarom geen moreel goed en kwaad is.
- Ook al onderschrijf je de waardenontologie d.w.z. er zijn morele feiten dan blijft het probleem van de waarden epistemologie; Hoe herken je ze?

Maieutiek_2022_1Gabriel

7

7

Gedachten experiment

- Geest= dat we veel van wat we doen, doen vanuit een idee over wie we zijn en willen zijn.(M. 155)
- Het laatste oordeel. Je gaat dood en daar zit God en bent verbaast want atheïst, maar nu gaat deze God je beschuldigen van allerlei dingen waarvan jijzelf en anderen dachten dat goed waren, maar ze waren verwerpelijk; onbaatzuchtig zorgen voor leprozen, bestrijden van klimaatverandering redden van Koala's en het runnen van een inclusieve keuterschool. (vrij geciteerd naar M. blz. 143)
- Relatie met " Sluier van onwetendheid 'van Rawls.

Maieutiek_2022_1Gabriel

8

8

God, goden en moraal

- Realisme is dat God in alle grote godsdiensten de voorkeur geeft aan goed boven kwaad.
- Een moraal bestaat in het rijk de doelen of dat nu wel of niet door een god geleid wordt zegt Gabriel (154) Dus we stemmen ons godsbeeld af op het goede en niet omgekeerd. (M.154)
- We moeten ook niet vertrouwen op de waarheid van de groep. Wie zich vergist grijpt naast de waarheid, maar dat kan alleen als er een waarheid is.

Maieutiek_2022_1Gabriel

9

9

Geest en moraal

"Geest is over het algemeen het vermogen een leven te leiden in het licht van een idee van wie we zijn en wie we willen zijn. De mens is niet zomaar een dier onder andere dieren, maar een dier waarvan de cognitieve vermogens het dierenrijk in zijn geheel overstijgen" M.218)

Verdoezelen van menselijke morele vermogens door focus op wreedheid maakt gewetensvorming minder makkelijk. Herstel van onszelf als vrije geestelijke wezens in centrum van de moreel reflectie is dringend nodig. (231) Oproep voor een nieuwe Verlichting!

Maieutiek_2022_1Gabriel

10

10